

**МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У ПРОЦЕСІ
ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

Т.О. ГУСАКОВСЬКА

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі» (м. Полтава)

Л.О. СВЯТНИЙ

аспірант ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
(м. Полтава)

О.О. СЕРЕДА

аспірант ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
(м. Полтава)

Процес управління підприємством включає функції щодо управління людськими, матеріальними, фінансовими та інтелектуальними ресурсами, встановлення партнерських відносин із зовнішніми стейкхолдерами, планування обсягів виробництва товарів та послуг відповідно до потреб споживачів, здійснення інноваційної діяльності тощо. Усі ці процеси спрямовані, головним чином, на створення економічного блага, реалізація якого забезпечить фінансову результативність підприємства як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Одним із важливих аспектів управління підприємством виступає його економічний потенціал, який забезпечує не тільки поточні фінансові результати, а й визначає майбутні перспективи розвитку. Поняття «потенціал підприємства» набуло популярності серед науковців ще на початку ХХ ст. Так, Й. Шумпетер у дослідженні «Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу» відзначає, що однією зі складових потенціалу підприємства є креативність та інновативність [1].

Процес формування потенціалу підприємства визначають як один із напрямів його стратегії. При цьому його формування передбачає створення й організацію системи ресурсів і компетенцій підприємства таким чином, щоб результат їхньої взаємодії був чинником успіху в досягненні стратегічних, тактичних і оперативних цілей підприємства [1].

Формування економічного потенціалу підприємства на основі матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів забезпечує відповідний рівень виробничого, фінансового, трудового, інформаційного та інноваційного потенціалів. Безперечно, економічний потенціал визначає ефективність реалізації потенціалу підприємства, що виражається в ринковому потенціалі, тобто в позиціонуванні підприємства на ринку товарів чи послуг [1].

Економічний потенціал підприємства складається з потенціалів різних видів його діяльності: виробничої, організаційної, кадрової, маркетингової, фінансової, науково-технічної, інформаційної, інвестиційної. При цьому усі види потенціалу дослідники узагальнюють також у вигляді об'єктивного та суб'єктивного потенціалу [2, 3]. До об'єктивного відносять ресурси, що задіяні або можуть бути задіяні у процесі створення продукту, виконання робіт чи надання послуг. До суб'єктивного - здатність працівників і колективів до використання ресурсів і створення максимального обсягу матеріальних благ і послуг, а також здатність управлінського апарату підприємства до організації оптимального використання наявних ресурсів. Відповідно, до об'єктивних складових потенціалу підприємства вчені відносять інноваційний, виробничий, фінансовий, інвестиційний потенціал та потенціал відтворення. До суб'єктивних складових - потенціал організаційної структури управління, науково-технічний, управлінський, маркетинговий та логістичний потенціали. При цьому, слід зазначити, що людський, структурний та інформаційний потенціали однозначно не може бути віднесено до об'єктивного чи суб'єктивного потенціалу підприємства [2, 3, 4]. Ці складові формують інтелектуальний потенціал підприємства, який за своєю природою є суб'єктивно-об'єктивним потенціалом.

До складу інтелектуального потенціалу входить: накопичений обсяг знань, інтелектуальний рівень співробітників, досвід інноваційної діяльності, сукупність інтелектуальних здібностей працівників (знань, умінь, навиків, інформації, ідей, проектів, цінностей, благ і т. д.) і можливостей щодо їх розвитку, розкриття і використання [2].

Формування інтелектуального капіталу (минуле), його ефективне використання (теперішнє) та забезпечення передумов для розвитку та підвищення ефективності його використання в майбутньому дозволить підвищити рівень інтелектуального потенціалу підприємства. Це, в свою чергу, забезпечить зростання економічного потенціалу, важливою складовою якого виступає інтелектуальний потенціал, як основний фактор конкурентоспроможності та розвитку підприємства. При цьому невикористані можливості щодо використання інтелектуального капіталу виступають у вигляді резервів, які відображають ступінь його використання та відповідно реалізацію інтелектуального потенціалу.

Отже, основною складовою інтелектуального потенціалу підприємства є його інтелектуальний капітал. Інтелектуальний капітал є вихідним фактором формування інтелектуального потенціалу підприємства, що, в свою чергу є важливою складовою економічного потенціалу та передумовою для сталого розвитку підприємства.

Література

1. Алієв Р. Сутність поняття «потенціал підприємства» та його складники. *Підприємництво та інновації*. 2019. №9. С. 54-59.
2. Перерва П. Г., Марчук Л.С. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки) : зб. наук. пр.* Харків : НТУ «ХПІ», 2018. № 15 (1291). С. 53-63.

3. Устенко М.О. Об'єктивні та суб'єктивні складові потенціалу підприємства як важлива умова його розвитку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 33. С. 231-233.

4. Квасницька Р., Тарасюк М. Структуризація потенціалу підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73-82.